

1

De zuivel moest erin. En snel ook, zo vond de filiaalchef. Joost en Wim trokken de verrijdbare container, loodzwaar beladen met pakken vla, melk en puddinkjes uit de koelcel tot vlakbij de deur naar de winkel. Filiaalchef was mopperend zijn kantoortje binnengelopen, alwaar de rayonmanager met openlijk vertoon van ongeduld op hem zat te wachten. De omzet over het afgelopen kwartaal viel tegen. Klanten klaagden over de bediening. Hij wist dat hij de volle laag zou krijgen.

Joost wierp onderhands de zuivel de winkel in. Wim ving telkens met links, wipte het pak over naar rechts en plaatste het in het juiste vak. De koelvakken raakten in rap tempo gevuld. Pakken halfvolle en volle melk, karnemelk, chocoladevla, vanillevla, chocolade-vanillevla en rijstepap vlogen door de lucht. De jongens leken een soepel draaiende machine te vormen.

En daar kwamen de puddinkjes. Joost wierp nu op voorzichtige wijze bovenhands. Zoef! Karamel. Kwark met bosbessen. Soms een kartonnetje met vier kuipjes. De handen van Wim bewogen razendsnel.

Maar hij wist dat Joost het niet laten kon. En inderdaad: pats! Een chipolatapuddinkje spatte tegen zijn hoofd open. Het scherpe plastic sneed in zijn gelaat. Brullend van het lachen glipte Joost langs de container de koelruimte in. Wim veegde de lichtbruine derrie van de zijkant van zijn gezicht en uit zijn linkeroog, sloeg een handvol pudding van zich af, greep twee pakjes uit de container en zette de achtervolging in.

Maar hij mikte niet goed. Zijn projectielen spatten aan weerzijden van Joost zijn hoofd tegen de muur uit elkaar. Kwark met aardbeien en perzik droop naar beneden.

De kassière, die zich zojuist met haar omvangrijke lichaam achter haar kassa had geperst, hoorde haar collega's tekeer gaan. Zuchtend, daarna inadend zodat zij achter de kassa vandaan kon komen, waggelde zij naar de koelruimte, om vol misprijzen het zuivelgevecht tussen Joost en Wim gade te slaan.

Zij waren net klaar met opruimen en schoonmaken toen filiaalchef de koelruimte binnenkwam. Met wenkende bewegingen van zijn rechter wijsvinger richtte hij zich tot Wim, die zich meteen smekend op de knieën wierp en zijn handpalmen tegen elkaar hield. Joost hilde van het lachen, daarbij paardentanden tonend. Zijn halflange, zwarte haar zwiepte voor het voorhoofd. Hij stond hierbij voorover gebogen en steunde met zijn handen

op zijn dijen.

Filiaalchef liep voor Wim uit naar zijn kantoortje. Hij gebaarde naar een stoeltje tegenover een metalen bureau. Nadat zij tegenover elkaar hadden plaatsgenomen, probeerde zijn chef een formele houding aan te nemen. Hij keek zijn ondergeschikte aan met een zorgelijke blik, waarin echter het nodige dedain niet ontbrak. 'Ik heb zojuist overleg gehad met de rayonmanager en ik wil je wel vertellen dat dit een heel onaangenaam gesprek is geweest.'

'Ach nee, word je ontslagen? Dat is wel erg sneu. En je doet zo je best!'

De puddingresten in zijn linkerooghoek gaven Wim een branderig gevoel. Hij probeerde ze weg te wrijven.

Zijn chef werd rood in het gelaat. 'Het gaat niet om mij, maar om jou, waarde vriend!' Met de vlakke hand gaf hij een klap op het bureaublad. Wim deed alsof hij schrok.

'Wil je erover praten?'

'Nou reken maar!' Filiaalchef begon zijn hart uit te storten. Met iedere door Wim en vaak ook door Joost begane misdaad tikte hij met zijn rechter wijsvinger op zijn linker handpalm. Zij hadden het ook wel bont gemaakt. Oudere vrouwelijke klanten besluipen, om vlakbij de kassa condooms uit het rekje te grissen en ongezien in de winkelmandjes te werpen. Etiketten van blikken voedsel weken, op het verkeerde blik plakken en dan weer terugzetten. En dan dat gegooi met puddinkjes en bedorven groentes. De kassière verklikte hen voortdurend.

Uit wraak had Wim op een woensdagmiddag, nadat de supermarkt vanwege de wekelijkse schoonmaak gesloten werd, suiker in het boenwater gestrooid. Niets vermoedend was de kassière vervolgens gaan dweilen. Het hele team plakte aan de vloer vast. Schoenzolen knerpten oorverdovend tijdens het lostrekken. Door de winkel lopen werd een moeizame bezigheid. Met grote ogen van verbazing had Wim aangeboden te zullen helpen, om vervolgens de brandslang van de haspel af te rollen. Zijn chef kon hem nog net tegenhouden.

Deze sabotagedaad kon niet worden bewezen, maar filiaalchef wist ondertussen wel met wie hij te maken had. In wezen een doodgeoie man, had hij geen keus meer.

'Wil je nog een verklaring afleggen?', vroeg hij aan Wim, zonder hem hierbij aan te kijken.

'Ik heb een erg moeilijke jeugd gehad, sterker nog, ik heb nog steeds een moeilijke jeugd. Mijn vader eet, mijn moeder drinkt. Beiden roken.'

Hij kreeg te horen dat zijn proeftijd, die drie maanden had geduurd, niet in een vaste aanstelling zou worden omgezet. Voor Joost gold hetzelfde. Het zou meteen hun laatste dag worden. De schade zoals veroorzaakt door het smijten met voedingsmiddelen zou Wim honderd gulden kosten. Dit bedrag werd met zijn laatste salaris verrekend. Filiaalchef schoof hem een smal, bruin envelopje toe. Wim propte het in zijn broekzak, zonder de moeite te nemen het aantal biljetten erin na te tellen. Hij was er niet rouwig om. De detailhandel trok hem allerminst. Van het salaris, vijfhonderdvijftig gulden per maand netto, had hij bijna een jaar lang, na betaling van kostgeld aan zijn ouders, ruim de helft op zijn spaarrekening gezet. Zakgeld genoeg voor de komende tijd. Wim schudde de uitgestoken hand van zijn chef, die hem oprecht succes wenste met zijn carrière en verliet het kantoortje. Een flinke rij klanten stond bij de kassa te wachten. Zou hij bij zijn ex collega gaan staan, in hartverscheurend huilen uitbarsten, om haar nek gaan hangen en schreeuwen dat hij ontslagen was? Hij weerstond de verleiding, wipte zijn jack van het haakje naast de deur van het kantoor en liep richting het magazijn om Joost gedag te zeggen. Maar Joost kwam op hem af en omhelsde hem, hetgeen hij nog nooit eerder had gedaan. Wim vroeg zich af of het alweer een grap van hem was. Hij keek Joost niet aan, gaf hem nog wel een schouderklopje. Via het magazijn verliet hij het winkelpand. Met een dreun trok hij de deur achter zich dicht en ontsloot het kettingslot waarmee hij zijn fiets aan een lantaarnpaal had vastgemaakt. Uiterst kleine regendruppeltjes zweefden om hem heen als mist. En wat nu paraplu, vroeg Wim zich af, terwijl hij over het glimmende asfalt huiswaarts fietste. Hij had geweten dat hij ontslagen zou worden, maar geen enkele moeite genomen om een plan voor zichzelf op te stellen. Hij zou toch binnenkort ernstig over zijn toekomst na moeten denken. Negentien jaar werd hij komende herfst. Wat kon je beginnen met een MAVO vier diploma? Enkele weken geleden had hij samen met Joost een advertentie geplaatst: eenvoudige jongen zoekt directeursbaantje. Geen enkele reactie uiteraard. Het werd tijd op te houden met dat soort kinderachtige grappen, maar hoe hij nu verder moest, daar had hij geen enkel idee over. Vorig jaar had hij op school meegedaan aan een beroepskeuzetest. Wim was eruit naar voren gekomen als een luiaard zonder doorzettingsvermogen. Daar stond tegenover dat hij blijk had gegeven over een zeer goed geheugen voor cijferreeksen en geluiden te beschikken. Wat hij deed in zijn vrije tijd? Was hij lid van een voetbalclub, speelde hij een instrument misschien?

‘Ik denk heel veel na de laatste tijd’,

‘Waarover dan wel? Over meisjes? Of over wat je wil worden?’

‘Voornamelijk over het nut van brillen bij paarden. De laatste tijd ook over hoe verpakkingsmateriaal wordt verpakt.’

De psycholoog was met stomheid geslagen. Zijn vader had hem na het aanhoren van de uitslag grommend van ergernis bijna letterlijk huiswaarts gesleurd. Niet slaan pa, daar krijg ik jeugdpuistjes van!

Zijn gelaat werd nat.

Indien ik zou huilen, wordt het door niemand opgemerkt. Maar ik voel geen enkel verdriet, dacht hij met lichte verbazing.

Na een korte rit bereikte hij het plein waar zijn ouderlijk huis stond. Hij ontsloot de voordeur, tilde zijn fiets naar binnen, zette hem alsnog op slot en klom de trap op. Omdat de woning waar hij met zijn ouders woonde boven een winkelpand lag, telde deze trap bijna tweemaal zoveel treden als gewoonlijk. Op eenhoog aangekomen, hing hij zijn jack aan de kapstok en liep de woonkamer in. Het was bijna tien uur in de ochtend, maar zijn moeder, die als nachthoofd in een bejaardentehuis werkte en uit de nachtdienst kwam, was nog niet naar bed. In haar donkerblauwe verpleegstersuniform zat ze aan een ronde eettafel in de eetkamer aan de vieux . Op haar uniform zat haar cirkelvormige embleem gespeld: een zilveren kruis waarin de gedaante van een zilveren ooievaar in een okerkleurig vlak, waar omheen de letters: wet. ziekenverpleging.

Corrie had paarse wallen onder de ogen. Vermoeidheid leek van haar bleke, opgezette gelaat te druipen. Haar ogen stonden flets achter haar bril. Zij rookte een sigaret en staarde via de en suite gelegen woonkamer naar buiten. Uit speakerkasten, in twee hoeken van de kamer opgehangen, klonk zware muziek van Beethoven. Wim draaide de volumeknop terug en kwam tegenover haar zitten.

‘Dag moeder. Zit je nou al aan de drank?’

‘Dag jongen. Voor mij is het avond hoor, want ik heb nachtdienst.’ Zij keek hem aan alsof hij haar had betrapt. Hij ging tegenover haar zitten.

‘Maar als je straks je bed uitkomt grijp je ook weer naar de fles.’ Zij haalde haar schouders op en bood hem een glaasje aan. Wim weigerde.

‘Ik ben zojuist ontslagen.’ Zij keek hem aan met een wezenloze blik.

‘Ach jongen. Zo’n winkel is toch niks voor jou. Waarom ga je de verpleging niet in?’

‘Dat is werk voor vrouwen en nichten.’

‘Maar jongen, wat een onzin!’ Zij keek zeer geërgerd. Dit soort gesprekken hadden zij de afgelopen tijd vaker gevoerd. Wim koesterde een

vage belangstelling voor de professie van zijn moeder. Zij had hem jarenlang allerlei verhalen hierover verteld. Haar patiënten hadden haar op handen gedragen, getuige een door één van hen getekend, goed geslaagd portret en profile, dat boven de secretaire hing. Op deze tekening droeg haar gezicht een zachtheid, die hij reeds lang niet meer bij haar had aangetroffen. Voorzichtig trok hij het borrelglaasje uit haar handen, nam de fles vieux van de tafel en stuurde haar naar bed. Zuchtend wankelde Corrie de trap op. Wim borg de fles op in de ijskast, spoelde het glaasje om en plaatste het ondersteboven in het afdruiptrek. Boven hem ruiste het toilet. Hij wachtte tot hij de deur van haar slaapkamer dicht hoorde gaan en nam vervolgens eveneens de trap. Hij ging zijn slaapkamer binnen, die naast de hare lag. Het was er fris. De deuren naar het balkonnetje stonden open. Wind blies de vitrage naar binnen. Motregen had een deel van het tapijt bevochtigd. Wim sloot de deuren. Uit zijn boekenkast nam hij een roman waarmee hij op zijn bed ging zitten, met zijn rug leunend tegen de muur. Maar lezen lukte hem niet. Zijn gedachten dwaalden af naar een toekomst die hij niet voor zich kon zien. Wim herinnerde zich dat Joost enige tijd in dienst was geweest van de in zijn woonplaats gelegen diertuin. Assistent diervoorzorging mocht hij zichzelf noemen. Maar in de praktijk had hij weinig anders gedaan dan het met een rubberhamer doodmeppen van ratten, cavia's en marmotten, die als afgedankte huisdieren door opgeluchte ouders en hun verdrietig kroost bij de diertuin waren afgeleverd. De kadavertjes dienden als voedsel voor roofvogels. Verder had zijn werk bestaan uit strontscheppen bij hoefdieren.

Nee, voorwaar geen aantrekkelijke baan. Maar wat dan? Magazijnmedewerker? Misschien. Een baan in de horeca? Ook mogelijk. Als winkelbediende wilde hij in ieder geval niet meer aan de slag. Hij bezocht het toilet in de badkamer en staarde zichzelf hierna langdurig aan in de spiegel boven de wastafel. Een lange, blonde jongeman met een toegeknepen mond, waaromheen lijnen die meer levenservaring voorwendden dan hij kon hebben opgedaan.

Wim besloot om de volgende dag uitzendbureaus te bezoeken.

Met een bitter glimlachje nam hij afscheid van zijn spiegelbeeld.